

3- Acaba yirmi üç saatini şu kısacık hayat-ı dünyeviye sarf eden ve o uzun hayat-ı ebediyeye bir tek saatini sarf etmeyen;

Acaba yirmi üç saatini şu kısacık hayat-ı dünyeviye sarf eden ve o uzun hayat-ı ebediyeye bir tek saatini sarf etmeyen; ne kadar zarar eder, ne kadar nefesine zulmeder, ne kadar hilaf-ı akıl hareket eder. Zira bin adamın iştirak ettiği bir piyango kumarına yarı malını vermek, akıl kabul ederse halbuki kazanç ihtimali binde birdir. Sonra yirmi dörtten bir malını, yüzde doksan dokuz ihtimal ile kazancı musaddak bir hazine-i ebediyeye vermemek; ne kadar hilaf-ı akıl ve hikmet hareket ettiğini, ne kadar akıldan uzak düştüğünü, kendini âkıl zanneden adam anlamaz mı?

Ne Kadar Zarar Eder?

Çünkü verdiği şey **çok küçük**, kaçırdığı şey **nihayetsiz büyüktür**. Bir saatlik namazı vermeyerek; **Ebedî saadeti**, kabirde **nur ve emniyeti**, ahirette **kurtuluş ve mükâfatı** tehlikeye atar.

Kısa bir dünya menfaati uğruna, **sonsuz bir kazancı riske sokmak**, zararın en büyüğüdür. Bu zarar, telafisi olmayan bir zarardır. Mesele zor değil; ama **kaybedilecek şey çok büyük**.

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا

“Onlardan sonra namazı zayi eden ve hevâlarına uyan bir nesil geldi; onlar azgınlıklarının cezasını bulacaklardır.” *Meryem, 59*

Çünkü namaz; dünyada kalbin sığınağı, kabirde karanlığı delen bir nur, âhirette ise **bitmeyen bir saadetin anahtarıdır**. Ve namazsız geçen her gün, insanın farkına varmadan **zarara ve hüsrana sürüklenmesidir**.

2. Ne Kadar Nefsine Zulmeder?

Çünkü nefis, aslında **rahat ve emniyet ister**. Namaz ise nefse zahmet gibi görünse de, hakikatte onu: Korkudan, sahipsizlikten, anlamsızlıktan kurtarır.

Namazı terk eden insan, nefisini kendi hâline bırakmaz; onu **endişe, boşluk ve pişmanlıkla ezer**.

Yani başkasına değil, **kendi nefesine zulmeder**.

3. Ne Kadar Hilâf-ı Akıl Hareket Eder?

Çünkü akıl, az **bedelle büyük kazancı**, küçük riskle **büyük selâmeti** tercih eder.

Binde bir ihtimal için malının yarısını ortaya koyan insan, yüzde doksan dokuz ihtimalle kazanç olan

bir hazineye **24'te 1'ini** vermiyorsa, bu davranış akıl değil, **aklın susturulmasıdır**.

Neticede **zarar eder**, çünkü sonsuzu fânîye feda eder. **Nefsine zulmeder**, çünkü onu huzurdan mahrum bırakır. **Aklın ve mantığın yoluna aykırı davranır**, çünkü en kârlı bir tercihi reddeder. Bunu göremeyen insan, akıllı olduğu hâlde **aklını kullanamamış demektir**.

Zira bin adamın iştirak ettiği bir piyango kumarına yarı malını vermek, akıl kabul ederse halbuki kazanç ihtimali binde birdir. Sonra yirmi dörtten bir malını, yüzde doksan dokuz ihtimal ile kazancı musaddak bir hazine-i ebediyeye vermemek; ne kadar hilaf-ı akıl ve hikmet hareket ettiğini, ne kadar akıldan uzak düştüğünü, kendini âkıl zanneden adam anlamaz mı?

İnsan, **bin kişinin katıldığı bir piyango kumarına**, kazanma ihtimali **binde bir** olduğu hâlde, **malının yarısını** verebiliyorsa; akıllı, böyle zayıf bir ihtimali bile **kârlı görüyordur**.

Ama iş, **yirmi dörtten birini** vermeye gelince— yani günde **bir saatini**, kazanma ihtimali **yüzde doksan dokuz** olan, üstelik kazancı **ebedî bir hazine** olan bir yola— geri duruyorsa...

Burada problem namazda değil; **aklın muhakemesindedir**.

Çünkü akıl şunu söyler:

- Küçük ihtimal için büyük bedel ödeniyorsa,
- Büyük ihtimal için küçük bedel **haydi haydi** ödenmelidir.

Buna rağmen insan, binde bir için servetini ortaya koyup, yüzde doksan dokuz için **24'te 1'ini** esirgiyorsa; bu davranış **akıl değil, aklın devre dışı bırakılmasıdır**.

İşte bu yüzden Üstad soruyu sorar: Böyle bir tercihin, ne kadar **hilâf-ı akıl**, ne kadar **hilâf-ı hikmet** olduğunu, kendini akıllı zanneden bir adam **anlamaz mı?** Bu soru cevapsız değildir; **cevabı vicdanın derinliğinde çoktan verilmiştir**.

Hem aza az, çoğa çok verilir. Bu, hem aklın kabul ettiği hem adaletin gerektirdiği bir ölçüdür. Az kıymetliye çok bedel verilmez; çok kıymetliye de az bedel istenmez.

Eğer Allah deseydi ki: “23 saat ibadet, 1 saat dünya,” bu da hak olurdu, adil olurdu. Çünkü dünya fânîdir, âhiret ebedîdir; ebedî olana çok, geçici olana az vermek adaletin ta kendisidir. Hemde Malik o böyle bir teklife, kul olan insan nasıl itiraz edebilirdi.

Fakat Allah adaletle değil yalnız; rahmetiyle muamele etti. Ve dedi ki: “23 saat dünya senin, 1 saat âhiret için.” İşte bu adalet değil sadece; lütuf, ihsan ve merhamettir.

Nasıl ki 10 liralık bir kitap için 1000 lira verilmez, ama 1000 liralık bir kitap için 10 lira vermemek de akıl dışıdır, aynen öyle de fânî dünya için ömrün tamamını harcayıp, ebedî âhiret için bir saat ayırmamak tam bir akıl tutulmasıdır.